

Minister
Klimatu i Środowiska

Zatwierdzam

Paulina Hennig-Kloska
Minister Klimatu i Środowiska
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Warszawa, 15-05-2025

Egz. nr

**Wystąpienie pokontrolne
z kontroli problemowej wykonywania zadań obronnych
w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
przeprowadzonej w dniu 23 kwietnia 2025 roku.**

Zapoznałem się
Dyrektor

.....
(podpis kierownika kontrolowanej jednostki organizacyjnej)

I. Wprowadzenie

Kontrola problemowa wykonywania zadań obronnych przeprowadzona została na podstawie:

- 1) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie kontroli realizacji zadań obronnych (Dz. U. poz. 253),
- 2) Programu Pozamilitarnych Przygotowań Obronnych RP w latach 2025 – 2039,
- 3) Roczego planu kontroli realizacji zadań obronnych w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra Klimatu i Środowiska na 2025 rok, zatwierdzonego 1 grudnia 2024 r.,
- 4) Planu przeprowadzenia kontroli problemowej realizacji zadań obronnych w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie w dniach 23-24 kwietnia 2025 r.

Do realizacji zadania Minister Klimatu i Środowiska powołał Zespół Kontrolny składający się z ekspertów Wydziału do spraw Obronnych Departamentu Bezpieczeństwa oraz 18 marca 2025 r. zatwierdził plan jej przeprowadzenia.

Celem kontroli było określenie stanu przygotowań obronnych realizowanych w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie, zwany dalej „GDOŚ” w ramach obowiązku obrony oraz sprawdzenie prawidłowości wykonywania zadań na rzecz bezpieczeństwa państwa i obronności, przyjętych do realizacji przez kontrolowaną jednostkę.

W trakcie kontroli Zespołowi Kontrolnemu udostępniono dokumenty organizacyjne oraz planistyczne dotyczące realizacji zadań obronnych oraz umożliwiono dokonanie przeglądu przygotowanych na potrzeby wykonywania zadań obronnych pomieszczeń, w tym stanowiska kierowania i stałego dyżuru. Wśród udostępnionych dokumentów były: wewnętrzne akty prawa i regulaminy stanowiące podstawy funkcjonowania GDOŚ, wydane na potrzeby realizacji pozamilitarnych przygotowań obronnych, zarządzenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz dokumenty planistyczne i operacyjne z zakresu realizacji poszczególnych zadań obronnych obejmujące m.in: planowanie operacyjne, organizowanie i wykonywanie zadań na rzecz Sił Zbrojnych RP i wojsk sojuszników oraz przyjęte rozwiązania w zakresie organizacji i procedur kierowania jednostką w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych oraz informacji przedstawianych przez Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego i pracownika ds. obronnych GDOŚ, Zespół Kontrolny pozyskał wiedzę na temat realizowanych pozamilitarnych przygotowań obronnych oraz ocenił, że utworzone w jednostce warunki prawno-organizacyjne oraz przyjęte założenia i sposoby wykonywania zadań obronnych, nałożonych przez Ministra Klimatu i Środowiska, zapewniają Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska możliwość kierowania podległą instytucją i realizację zadań obronnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa państwa, a osobom funkcyjnym wyznaczonym do realizacji zadań obronnych nadano właściwe uprawnienia i legitymację do ich wykonywania.

1. Nazwa komórki organizacyjnej organu administracji rządowej prowadzącej kontrolę

Departament Bezpieczeństwa
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa.

2. Kontrolę realizował Zespół Kontrolny w składzie:

Przewodniczący: Waldemar Masztalerz – ekspert w Wydziale ds. Obronnych,
Członkowie: Grzegorz Gocajna – starszy specjalista w Wydziale ds. Obronnych,
Grzegorz Jurek – ekspert w Wydziale ds. Obronnych.

3. Ogólna charakterystyka kontrolowanej jednostki organizacyjnej

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska jest centralnym organem administracji rządowej, powołanym na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881 i 1940).

Podlega ministrowi właściwemu do spraw środowiska. W celu realizacji swoich zadań Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska współpracuje z ministrem właściwym do spraw klimatu w zakresie spraw objętych działem administracji rządowej - klimat.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wykonuje swoje zadania przy pomocy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, która jest państwową jednostką budżetową. Organizację Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska określa statut, nadany w drodze rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 12 listopada 2008 r. (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2364).

Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska podlegają regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, którzy są organami administracji rządowej niezespołonej, właściwymi do realizacji zadań ustawowych, na obszarze województwa.

Do zadań Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska należy:

- współudział w realizacji polityki ochrony środowiska w zakresie ochrony przyrody i kontroli procesu inwestycyjnego;
- kontrola odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku;
- gromadzenie danych i sporządzanie informacji o sieci Natura 2000 i innych obszarach chronionych oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- współpraca z właściwymi organami ochrony środowiska innych państw i organizacjami międzynarodowymi oraz Komisją Europejską;
- współpraca z Głównym Konserwatorem Przyrody i Państwową Radą Ochrony Przyrody w sprawach ochrony przyrody;
- współpraca z organami jednostek samorządu terytorialnego w sprawach ocen oddziaływania na środowisko i ochrony przyrody;
- udział w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko;
- udział w postępowaniach w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko;
- wykonywanie zadań związanych z siecią Natura 2000, o których mowa w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- wykonywanie zadań związanych z udziałem organizacji w systemie ekzarządzania i audytu (EMAS) na zasadach i w zakresie określonych w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekzarządzania i audytu (EMAS);
- współpraca z organizacjami ekologicznymi;
- wykonywanie zadań związanych z zapobieganiem wprowadzaniu do środowiska i przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu się w środowisku inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Unii, inwazyjnych gatunków obcych stwarzających zagrożenie dla Polski oraz inwazyjnych gatunków obcych, które prawdopodobnie spełniają kryteria uznania ich za stwarzające zagrożenie dla Unii, w zakresie określonym w ustawie z dnia 11 sierpnia 2021 r. o gatunkach obcych.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska kieruje GDOŚ przy pomocy zastępców Generalnego Dyrektora, dyrektora generalnego urzędu oraz dyrektorów komórek organizacyjnych.

Struktura wewnętrzna urzędu obejmuje następujące komórki organizacyjne i stanowiska pracy:

- Departament Ocen Oddziaływania na Środowisko;
- Departament Orzecznictwa Administracyjnego;
- Departament Realizacji Projektów Środowiskowych;
- Departament Zarządzania Zasobami Przyrody;

- Biuro Dyrektora Generalnego;
- Biuro Prawne;
- Zespół do spraw Budżetu i Finansów;
- Stanowisko do spraw Bezpieczeństwa Informacji;
- Stanowisko do spraw Ochrony Informacji Niejawnych;
- Stanowisko do spraw koordynacji pomocy technicznej.

4. Zakres kontroli

Kontroli poddane były następujące obszary z obszaru pozamilitarnych przygotowań obronnych realizowanych w ramach obowiązku obrony, określonych przez Ministra Klimatu i Środowiska:

- 1) Tworzenie warunków do realizacji zadań obronnych;
- 2) Realizacja planowania operacyjnego;
- 3) Realizacja zadań wynikających ze współpracy cywilno-wojskowej;
- 4) Realizacja zadań na rzecz Sił Zbrojnych RP i wojsk sojuszników wynikających z obowiązków państwa gospodarza (HNS);
- 5) Przygotowanie do realizacji zadań w systemie kierowania Ministra Klimatu i Środowiska;
- 6) Przygotowanie organizacyjne i wykonywanie stałego dyżuru;
- 7) Planowanie i organizowanie świadczeń na rzecz obrony;
- 8) Przygotowanie rezerw osobowych na potrzeby wykonywania zadań obronnych;
- 9) Planowanie i realizacja szkolenia obronnego.
- 10) Planowanie i wykonywanie kontroli realizacji zadań obronnych.

II. Przebieg kontroli i ustalenie stanu faktycznego

Kontrolę problemową realizacji zadań obronnych w GDOŚ, rozpoczęto spotkaniem organizacyjnym Zespołu Kontrolnego, któremu towarzyszył Zastępca Dyrektora Departamentu Bezpieczeństwa Ministerstwa Klimatu i Środowiska, z Zastępcą Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Dyrektorem Biura Dyrektora Generalnego i pracownikiem ds. obronnych GDOŚ.

Pani Anna Ronikier-Dolańska – Zastępca Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, pełniąca obowiązki Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska pod nieobecność przebywającego na urlopie dr Piotra Otawskiego, przedstawiła osoby ze strony GDOŚ, a następnie omówiła strukturę organizacyjną jednostki oraz przybliżyła zadania wynikające z miejsca i roli Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w systemie ochrony środowiska.

Pan Tadeusz Wnuk – pracownik ds. obronnych przedstawił ogólny stan przygotowania GDOŚ do realizacji zadań obronnych oraz opracowane na ich rzecz dokumenty organizacyjne i planistyczne.

Przegląd ww. dokumentacji pozwolił na dokonanie oceny prowadzonych przygotowań obronnych, w szczególności w zakresie gotowości jednostki do wykonywania zadań operacyjnych, zadań na rzecz sił zbrojnych oraz wojsk sojuszników w ramach obowiązku państwa-gospodarza, przygotowania głównego stanowiska kierowania oraz stałego dyżuru do funkcjonowania w systemie kierowania Ministra Klimatu i Środowiska.

Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego – Pan Tomasz Kałduś omówił sprawy stanu zatrudnienia GDOŚ, przedstawił stan bezpieczeństwa fizycznego GDOŚ.

Zastępca Dyrektora Departamentu Bezpieczeństwa Ministerstwa Klimatu i Środowiska – Pan Ireneusz Panek przedstawił skład Zespołu Kontrolnego, omówił cel i obszary tematyczne podlegające kontroli problemowej.

W trakcie czynności kontrolnych członkowie Zespołu Kontrolnego na bieżąco omawiali sprawy dotyczące kontrolowanych obszarów zadaniowych i organizacji prowadzonych przygotowań obronnych. Po zakończeniu czynności kontrolnych przeprowadzono omówienie wyników kontroli w obecności Pani Anny Ronikier-Dolańskiej – Zastępcy Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, Dyrektora

Generalnego GDOŚ, Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego i pracownika ds. obronnych, na którym członkowie Zespołu Kontrolnego kolejno przedstawili uwagi dotyczące kontrolowanych zadań.

W wyniku przeprowadzonych czynności sprawdzających w obszarach tematycznych poddanych kontroli Zespół Kontrolny stwierdził co następuje:

1. Tworzenie warunków do realizacji zadań obronnych

Zadania obronne nałożone na GDOŚ, zostały przypisane do realizacji w wewnętrznym akcie normatywnym regulującym funkcjonowanie jednostki organizacyjnej, tj. Regulaminie organizacyjnym Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska stanowiącym załącznik do zarządzenia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 8 listopada 2024 r.

W zakresie realizacji zadań obronnych w GDOŚ, oprócz ww. regulaminu organizacyjnego zostały wydane m.in. następujące akty prawne:

- zarządzenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 22 sierpnia 2019 r. w sprawie organizacji i przygotowania systemu kierowania Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w wyższych stanach gotowości obronnej państwa;
- zarządzenie Nr 8 Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 6 czerwca 2022 r. w sprawie zadań wykonywanych w ramach obrony Ojczyzny przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska i regionalne dyrekcje ochrony środowiska;
- zarządzenie Nr 15 Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie ćwiczeń obronnych pracowników Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska;
- zarządzenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 24 lutego 2023 r. w sprawie kontroli realizacji zadań obronnych w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska prowadzonych przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska;
- zarządzenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 19 lipca 2024 r. w sprawie stałych dyżurów w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i w regionalnych dyrekcji ochrony środowiska;
- zarządzenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 28 marca 2025 r. w sprawie opracowania i aktualizacji planów operacyjnych funkcjonowania Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska oraz finansowania przedsięwzięć związanych z ich przygotowaniem.

Siedziba główna GDOŚ zlokalizowana jest w pomieszczeniach biurowca przy Al. Jerozolimskich 136 w Warszawie (02-305).

GDOŚ posiada kancelarię materiałów niejawnych, jak również warunki do wykonywania dokumentów niejawnych w dwóch systemach teleinformatycznym do klauzuli ZASTRZEŻONE.

W ocenie Zespołu Kontrolnego, realizowane w GDOŚ przygotowania obronne oraz przyjęte rozwiązania organizacyjne, na bardzo dobrym poziomie spełniają wymagania stawiane jednostkom organizacyjnym w zakresie tworzenia warunków do realizacji zadań na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa.

2. Realizacja planowania operacyjnego

Zespół Kontrolny dokonał sprawdzenia realizacji planowania operacyjnego, poprawność opracowania dokumentacji operacyjnej oraz zdolność do wykonania nałożonych zadań operacyjnych.

Proces planowania operacyjnego w GDOŚ zrealizowany został na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 152, poz. 1599 z późn. zm.).

Plan operacyjny funkcjonowania Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny wraz z tabelą zadań operacyjnych został zatwierdzony przez Podsekretarza Stanu Głównego Geologa Kraju – 30 stycznia 2013 r.

Zgodnie z podręcznikiem normalizacji obronnej „PDNO-02-A075:2022 Planowanie obronne – Struktura i redagowanie planu operacyjnego przez organy administracji publicznej”, dokument jest aktualizowany na bieżąco.

Gotowość do wykonywania zadań operacyjnych sprawdzano na podstawie przedstawionych kart realizacji zadań operacyjnych.

Procedury zapisane w kartach realizacji zadań operacyjnych zapewniają poprawność działania zespołów zadaniowych wyznaczonych do wykonywania poszczególnych zadań.

Zdaniem Zespołu Kontrolnego założenia przyjęte w planie operacyjnym w stopniu bardzo dobrym dają Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska możliwość realizacji zadań operacyjnych.

3. Realizacja zadań wynikających ze współpracy cywilno-wojskowej

Współpraca cywilno-wojskowa (Civil-Military Cooperation – CIMIC) została ujęta w obszarze zadań obronnych wykonywanych w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska w § 3 pkt 5 oraz § 12 zarządzenia Nr 8 Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 6 czerwca 2022 r. w sprawie zadań wykonywanych w ramach obrony Ojczyzny przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska i regionalne dyrekcje ochrony środowiska (Dz. Urz. GDOŚ z 2023 r. poz. 2 z późn.zm.).

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, jako centralny organ administracji rządowej, wykonując swoje zadania wynikające z art. 127 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn.zm.), realizuje tym samym, według właściwości, zakres współpracy cywilno-wojskowej. Wynika to z faktu, że zakres współpracy CIMIC prowadzony przez Siły Zbrojne RP (dowódców wojskowych) w ramach planowania i prowadzenia inwestycyjnego oraz działań operacyjnych powinien uwzględniać wiele czynników w tym między innymi czynniki środowiskowe w zakresie ochrony przyrody, odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku.

Ponadto obszar zadań w ramach CIMIC realizowany był w oparciu o „Wytoczne Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie realizacji współpracy cywilno-wojskowej oraz zadań w zakresie wsparcia państwa-gospodarza (HNS) w Ministerstwie Klimatu i Środowiska oraz jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra”, zatwierdzone 29 sierpnia 2024 r.

Na uwagę zasługuje fakt, że współpraca cywilno-wojskowa była epizodem ćwiczenia obronnego Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska pk. „PRZYRODA-22”, w którym podmiotami ćwiczącymi były również regionalne dyrekcje ochrony środowiska. Jednym z głównych celów tego ćwiczenia było „doskonalenie współpracy cywilno-wojskowej w oparciu o zapisy dokumentu doktrynalnego pt. „Doktryna Współpraca cywilno-wojskowa DD-3.19 (A)”.

W ocenie Zespołu Kontrolnego zakres zadań wykonywanych przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w ramach współpracy cywilno-wojskowej jest adekwatny do zakresu wykonywanych zadań wynikających z powyżej przywołanej ustawy oraz regulacji wewnętrznych GDOŚ w tym zakresie.

4. Realizacja zadań na rzecz Sił Zbrojnych RP i wojsk sojuszników wynikających z obowiązków państwa gospodarza (HNS)

W ramach kontroli w obszarze wsparcia przez państwo-gospodarza (HNS) sprawdzono stan przygotowania Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do realizacji zadań w ramach wsparcia przez państwo-gospodarza (Host-Nation Support – HNS), w tym tworzenie warunków organizacyjnych oraz zakres działań planistycznych umożliwiających realizację zadań w ramach HNS.

Od roku 2020 problematykę HNS na poziomie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska oraz w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska regulowało zarządzenie Nr 6 Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 16 września 2020 r. w sprawie funkcjonowania systemu wsparcia przez państwo-gospodarza – Host Nation Support (HNS) w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska (Dz. Urz. GDOŚ poz. 4), które wydane było

na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (utraciła moc w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny).

Uwzględniając zapisy art. 823 pkt 2 ustawy o obronie Ojczyzny, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, zarządzeniem Nr 3 Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 12 kwietnia 2022 r. (Dz. Urz. GDOŚ poz. 3) – uchylił zarządzenie Nr 6 z dnia 16 września 2020 r. w sprawie funkcjonowania systemu wsparcia przez państwo-gospodarza Host Nation Support (HNS) w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska.

Niemniej jednak wykonywanie zadań w obszarze HNS jest kontynuowane w ramach realizacji zadań obronnych. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska ujął problematykę HNS w procesie planowania i realizacji pozamilitarnych przygotowań obronnych, co ma odzwierciedlenie w zapisach § 3 pkt 6 oraz § 13 zarządzenia Nr 8 Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 6 czerwca 2022 r. w sprawie zadań wykonywanych w ramach obrony Ojczyzny przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska i regionalne dyrekcje ochrony środowiska (Dz. Urz. GDOŚ z 2023 r. poz. 2 z późn.zm.). Ponadto opracowano i wprowadzono do użytkowania dokument pn. „Instrukcja Funkcjonowania Punktu Kontaktowego HNS (Host Nation Support – wsparcia państwa-gospodarza w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska” – zatwierdzony przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska 28 listopada 2024 r.

W „Instrukcji ...” tej uwzględniono zapisy dotyczące HNS zawarte w „Wytycznych Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie realizacji współpracy cywilno-wojskowej oraz zadań w zakresie wsparcia państwa-gospodarza (HNS) w Ministerstwie Klimatu i Środowiska oraz jednostkach organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra”, zatwierdzonej 29 sierpnia 2024 r.

Na uwagę zasługuje fakt, że problematyka wsparcia przez państwo-gospodarza Host Nation Support (HNS) była epizodem ćwiczenia centralnego w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pk. „PRZYRODA-21”, w którym podmiotami ćwiczącymi były również regionalne dyrekcje ochrony środowiska. Celem tego ćwiczenia było „...sprawdzenie przebiegu procesów decyzyjnych realizowanych przez zespoły zadaniowe...” w ramach przedsięwzięć z II fazy ćwiczenia, w tym „6 komunikatów dotyczących uruchomienia zadań wsparcia przez państwo-gospodarza – HNS (Host Nation Support)”. W udostępnionej dokumentacji ćwiczenia widoczne są w ramach schematu organizacyjnego ćwiczenia zaangażowane w epizody HNS ćwiczenia, odpowiednio „Punkt Kontaktowy HNS GDOŚ” oraz „Punkt Kontaktowy HNS RDOŚ (x4)”, tj. ćwiczących RDOŚ w Białymstoku, Lublinie, Olsztynie i Warszawie. W przesłanych do Ministerstwa Klimatu i Środowiska wnioskach i rekomendacjach z tego ćwiczenia (pismo SOIN2.2540.2.2022.TW z 14.11.2022) w ppkt. 7 wniosków zawarto informację, że „Pracownicy realizujący zadania w punktach kontaktowych HNS w RDOŚ w Białymstoku, w Lublinie, w Olsztynie i w Warszawie poprawnie i terminowo zrealizowali otrzymane zadania wsparcia przez państwo-gospodarza – HNS.

Na wyróżnienie zasługuje wieloaspektowa i dogłębna analiza zadań, wykonana przez RDOŚ w Białymstoku, zarówno w stosunku do oceny zasobów, jak i do oceny strat w środowisku.”

Powyżej opisane działania Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w obszarze wsparcia przez państwo-gospodarza HNS wyczerpują wymagania wg właściwości GDOŚ w tej sprawie, określone w ustawie z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojusznicznym i organizacjom międzynarodowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1770), które obejmują w szczególności:

- tworzenie warunków organizacyjnych do kierowania wykonywaniem zadań HNS w działach administracji rządowej kierowanych przez Ministra, w tym zorganizowanie punktów kontaktowych HNS,
- uwzględnianie zadań HNS w planach operacyjnych funkcjonowania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny,

- zapewnienie zasobów osobowych i rzeczowych do realizacji zadań HNS,
- udział w opracowaniu katalogu możliwości HNS oraz tworzenie i prowadzenie bazy danych HNS.

Prowadzona baza danych HNS w GDOŚ podlega bieżącej aktualizacji, której ostatnio dokonano w 2025 roku (pismo do MKiŚ: SOIN2.2541.4.2025.TW z 18.03.2025 r.). Prowadzona baza dotyczy zasobów osobowych, materiałowych, sprzętowych i infrastrukturalnych, które mogą służyć Siłom Zbrojnym Rzeczypospolitej Polskiej oraz wojskom sojusznicy.

W ocenie Zespołu Kontrolnego zadania wynikające z obowiązków państwa-gospodarza HNS realizowane są na poziomie zapewniającym udzielenie przez GDOŚ i rdoś właściwego wsparcia na potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz wojsk sojusznicy.

5. Przygotowanie do realizacji zadań w systemie kierowania Ministra Klimatu i Środowiska

Sprawdzeniu podlegało przygotowanie GDOŚ wraz z podległymi regionalnymi dyrekcjami ochrony środowiska do funkcjonowania w systemie kierowania Ministra Klimatu i Środowiska, w tym realizacja przedsięwzięć związanych z przygotowaniem głównego stanowiska kierowania GDOŚ w stałej siedzibie oraz rezerwowym (zapasowym) miejscu pracy.

Organizację oraz zasady przygotowania i funkcjonowania głównego stanowiska kierowania GDOŚ uregulowano zarządzeniem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 22 sierpnia 2019 r. w sprawie organizacji i przygotowania systemu kierowania GDOŚ w wyższych stanach gotowości obronnej państwa.

Na jego podstawie, na potrzeby systemu kierowania GDOŚ opracowano:

- Instrukcję organizacji pracy na głównym stanowisku kierowania GDOŚ w stałej siedzibie i w zapasowym miejscu pracy, w której m.in. określono zakres przygotowania i zasady zabezpieczenia funkcjonowania stanowiska kierowania, skład zespołów oraz harmonogram rozwijania stanowiska kierowania,
- Plan przemieszczenia głównego stanowiska kierowania GDOŚ do zapasowego miejsca pracy, opatrzony klauzulą niejawności „ZASTRZEŻONE”, zawierający organizację oraz harmonogram przemieszczenia.

Ponadto, opracowano projekty nw. aktów prawnych przewidzianych do wydania w sytuacji zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub w czasie wojny:

- zarządzenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w sprawie regulaminu organizacyjnego głównego stanowiska kierowania GDOŚ, wraz z regulaminem,
- zarządzenie Dyrektora Generalnego GDOŚ w sprawie wprowadzenia regulaminu pracy na głównym stanowisku kierowania GDOŚ, wraz z regulaminem.

Stała siedziba GDOŚ zlokalizowana w wynajmowanych, od CPI Property Group – budynek Eurocentrum (Alfa) z 2000 r. przy ul. A. Jerozolimskie 136, 02-305 Warszawa, pomieszczeniach biurowych usytuowanych na 7, 11, 12 i 13 piętrze oraz pomieszczeniach magazynowych na piętrze 10, posiada niezbędną infrastrukturę techniczną, tj. systemy teleinformatyczne i łączności oraz zorganizowaną ochronę bezpieczeństwa fizycznego, w tym w zakresie kontroli dostępu oraz monitoringu wejść, powiadamiania i alarmowania o zagrożeniach.

Z uzyskanych od Dyrektora Biura Dyrektora Generalnego informacji wynika, że w wyniku prowadzonych w 2023 roku rozmów z właścicielem obiektu ws. zapewnienia, dla potrzeb wynajmowanych pomieszczeń, alternatywnego (zapasowego) źródła zasilania w energię elektryczną, jako rozwiązanie właściciel obiektu zaproponował modernizację instalacji elektrycznej obejmującą zabudowę agregatu prądotwórczego w kontenerze o mocy ok. 200 kVA. Rozwiązanie to, z uwagi na bardzo wysokie coroczne koszty, nie zostało przyjęte do realizacji.

Ustalono, że w wyniku, podjętych przez GDOŚ w 2024 roku działań w ramach świadczeń rzeczowych na rzecz obrony, decyzją uprawnionego organu przydzielono dla GDOŚ budynek wraz infrastrukturą oraz wyposażeniem biurowym, sprzętem konferencyjnym i wyposażeniem pomieszczeń socjalnych,

zlokalizowany z okolicach m. Warszawy, jako rezerwowe (zapasowe) miejsce pracy głównego stanowiska kierowania GDOŚ.

W ocenie Zespołu Kontrolnego GDOŚ jest przygotowany do rozwinięcia i funkcjonowania głównego stanowiska kierowania w stałej siedzibie oraz rezerwowym (zapasowym) miejscu pracy, w ramach systemu kierowania Ministra Klimatu i Środowiska.

6. Przygotowanie organizacyjne i wykonywanie stałego dyżuru.

W wyniku czynności kontrolnych ustalono, że organizacja, funkcjonowanie i zadania stałego dyżuru w GDOŚ, w tym zakresy odpowiedzialności osób funkcyjnych, uregulowane zostały zarządzeniem Generalnego Dyrektora z dnia 19 lipca 2024 r. w sprawie stałych dyżurów w GDOŚ i w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska.

Szczegółowe rozwiązania i ustalenia zawarto w Instrukcji pełnienia stałego dyżuru w GDOŚ, opracowanej i wdrożonej do stosowania z dniem 23 sierpnia 2024 r., określając m.in.:

- strukturę organizacyjną stałego dyżuru,
- zadania realizowane w ramach systemu stałego dyżuru,
- zasady i procedury uruchamiania i odwoływania stałych dyżurów,
- procedury uruchamiania zadań operacyjnych.

Przyjęto, że stały dyżur w GDOŚ pełniony będzie całodobowo, od czasu uruchomienia do czasu odwołania, w systemie dwuzmianowym (kierownik zmiany i dwóch starszych dyżurnych zmiany). W tym celu wyznaczono i przygotowano 14 osobowy skład stałego dyżuru, posiadający uprawnienia w zakresie przetwarzania informacji niejawnych o klauzuli ZASTRZEŻONE.

Na potrzeby rozwinięcia i pracy stałego dyżuru wyznaczono i przygotowano pom. o nr. 7.31, wyposażone w niezbędne urządzenia i systemy teleinformatyczne oraz środki łączności, w tym niejawniej o klauzuli ZASTRZEŻONE.

Zdaniem Zespołu Kontrolnego organizacja oraz przygotowanie i zabezpieczenie logistyczne stałego dyżuru zapewnia Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska możliwość kierowania jednostką oraz podległymi rdoś, w zakresie przyjmowania i przekazywania decyzji oraz zadań i poleceń uprawnionych organów, w tym realizację zadań operacyjnych.

7. Planowanie i organizowanie świadczeń na rzecz obrony

W kontrolowanym obszarze Zespół kontrolny ustalił, że GDOŚ korzysta z narzędzia jakim są świadczenia na rzecz obrony, adekwatnie do posiadanych potrzeb oraz własnych możliwości. W związku z powyższym w wyniku przesłanych przez GDOŚ wniosków do uprawnionych organów, otrzymano decyzje wraz z wezwaniami nakładające na określone podmioty i osoby obowiązek wykonania świadczeń rzeczowych lub osobistych na rzecz GDOŚ:

- w sprawie przeznaczenia do wykonywania świadczeń rzeczowych na rzecz obrony – budynku wraz z infrastrukturą oraz wyposażeniem biurowym do pracy, sprzętu konferencyjnego a także wyposażenia pomieszczeń socjalnych, w tym umożliwiającego odpoczynek osób pełniących dyżur, jako rezerwowego (zapasowego) miejsca pracy głównego stanowiska kierowania GDOŚ,
- w sprawie przeznaczenia do wykonywania świadczeń rzeczowych na rzecz obrony:
 - samochód ciężarowy na potrzeby transportu sprzętu i wyposażenia do zapasowego miejsca pracy,
 - autobus pasażerski na potrzeby przewozu pracowników do zapasowego miejsca pracy,
- w sprawie wykonywania świadczeń osobistych na rzecz obrony:
 - pracownik fizyczny (6 osób) do wykonania prac fizycznych związanych z załadunkiem i wyładunkiem sprzętu i wyposażenia biurowego przemieszczanego do zapasowego miejsca pracy,
 - kierowca z prawem jazdy kat. „C” oraz kierowca z prawem jazdy kat. „D”.

Ustalono, że na GDOŚ nie nałożono świadczeń na rzecz obrony na potrzeby innych podmiotów.

Zdaniem Zespołu Kontrolnego zrealizowane przez GDOŚ, zgodnie z obowiązującymi przepisami, działania w zakresie świadczeń rzeczowych i osobistych na rzecz obrony, winny zapewnić Generalnemu Dyrektorowi sprawne przemieszczenie głównego stanowiska kierowania do rezerwowego (zapasowego) miejsca pracy.

8. Przygotowanie rezerw osobowych na potrzeby wykonywania zadań obronnych

W ramach kontroli sprawdzono planowanie rezerw osobowych, wyłączenie osób z urzędu i na wniosek na wypadek ogłoszenia mobilizacji lub wojny oraz prowadzenie postępowań.

Zgodnie z §15 zarządzenia Nr 8 Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 6 czerwca 2022 r. w sprawie zadań wykonywanych w ramach obrony Ojczyzny przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska i regionalne dyrekcje ochrony środowiska, w GDOŚ realizowany jest proces wyłączenia od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny. Jest on realizowany zgodnie z potrzebami zapewnienia zdolności kadrowych do wykonywania zadań obronnych i prawidłowego funkcjonowania GDOŚ w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub wojny. W tym celu, w GDOŚ opracowano:

- wykaz stanowisk osób podlegających wyłączeniu z urzędu w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska;
- wykaz stanowisk osób podlegających wyłączeniu na wniosek, w tym wykaz pracowników Zespołu Stałego Dyżuru,

zgodnie z którymi dokonuje się wyłączeń.

W ocenie Zespołu Kontrolnego zabezpieczenie rezerw osobowych na potrzeby wykonywania zadań obronnych realizowane jest na poziomie bardzo dobrym.

9. Planowanie i realizacja szkolenia obronnego

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, jako podmiot objęty szkoleniem obronnym, realizuje ten proces na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia z dnia 31 października 2022 r. w sprawie szkolenia obronnego (Dz.U. poz. 2348) przy uwzględnieniu „Zaleceń dotyczących tematyki i sposobu prowadzenia ćwiczeń obronnych w działach administracji rządowej: środowisko, klimat i energia” wydanych przez Ministra Klimatu i Środowiska w dniu 22 stycznia 2024 r.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska ujął problematykę szkolenia obronnego w procesie planowania i realizacji pozamilitarnych przygotowań obronnych, co ma swoje odzwierciedlenie w zapisach § 3 pkt 9 oraz § 16 zarządzenia Nr 8 Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 6 czerwca 2022 r. w sprawie zadań wykonywanych w ramach obrony Ojczyzny przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska i regionalne dyrekcje ochrony środowiska (Dz. Urz. GDOŚ z 2023 r. poz. 2 z późn.zm.).

Pracownicy GDOŚ uczestniczą we wszystkich formach szkolenia obronnego w państwie, które obejmuje:

- 1) wyższe kursy obronne, organizowane przez Ministra Obrony Narodowej, obejmujące zajęcia teoretyczne i praktyczne, które w ubiegłych latach ukończyło trzech pracowników, a w roku 2025 do udziału w WKO zgłosiło się jedenaście osób, z czego do udziału w WKO zakwalifikowano tylko jedną osobę (treść odpowiedzi o rozpatrzeniu zgłoszenia z Akademii Sztuki Wojennej – Szkoła Administracji Obronnej „Z przykrością informujemy, że ze względu na ograniczony limit miejsc do szkolenia w 2025 r. (200 miejsc) i bardzo dużą liczbę zgłoszeń (ponad 960 osób), zgłoszenie do uczestnictwa w Wyższym Kursie Obronnym zostało rozpatrzone negatywnie.”;
- 2) kursy obronne, organizowane przez Ministra Obrony Narodowej, prowadzone w formie zajęć teoretycznych, które ukończyło trzydziestu czterech pracowników, odpowiednio:
 - w 2022 roku – jeden pracownik,
 - w 2023 roku – jedenastu pracowników,
 - w 2024 roku – dwudziestu jeden pracowników,
 - w 2025 roku – jeden pracownik;

- 3) ćwiczenia obronne (w formie ćwiczeń doskonalących, gier decyzyjnych i treningów przeprowadzanych nie rzadziej niż raz na trzy lata), prowadzone w formie zajęć praktycznych, których organizatorem jest Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, jako osoba pełniąca funkcje centralnego organu administracji rządowej.

Szczegółową problematykę ćwiczeń obronnych uregulowano w zarządzeniu Nr 15 Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie ćwiczeń obronnych pracowników Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska (Dz. Urz. GDOŚ poz. 16 z późn.zm.).

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska zaplanował i zrealizował ćwiczenia obronne, w których udział brały również regionalne dyrekcje ochrony środowiska, odpowiednio w latach:

- 2021 ćwiczenie pk. „PRZYRODA-21”, w terminie 14÷27 października 2021 r., prowadzonego w formie dwuszczeblowego ćwiczenia centralnego,
- 2022 ćwiczenie pk. „PRZYRODA-22”, w terminie 23÷24 listopada 2022 r., prowadzonego w formie gry decyzyjnej,
- 2023 ćwiczenia:
 - pk. „PRZYRODA-23”, w terminie 25÷27 kwietnia 2023 r., prowadzonego w formie gry decyzyjnej,
 - pk. „KRAJOBRAZ-23”, w terminie 1 czerwca 2023 r., prowadzonego w formie treningu,
 - pk. „EKOLOG-23”, w terminie 13 września 2023 r., które było prowadzone w formie treningu Stałego Dyżuru.

W 2024 roku Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska nie zaplanował i nie zrealizował żadnych ćwiczeń obronnych, zarówno w GDOŚ jak w podległych regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska, z uwagi na nieprzydzielenie środków finansowych na ten cel (vide – udostępnione w czasie kontroli pisma do Ministerstwa Klimatu i Środowiska: SION.2540.2.2023.TW z 28.11.2023 r. oraz SION.2540.5.2024.TW z 05.11.2024 r.).

Kontynuując proces szkolenia obronnego w 2025 roku, Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydał zarządzenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 14 kwietnia 2025 r. w sprawie przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia obronnego Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska pod kryptonimem PRZYRODA-25 (Dz. Urz. GDOŚ poz. 8). Ćwiczenie będzie prowadzone w terminie 27÷29 maja 2025 r. w formie gry decyzyjnej, w którym udział wezmą regionalne dyrekcje ochrony środowiska. Ocenia się, że wymienione powyżej ćwiczenia obronne organizowane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wyczerpują zapisy § 10 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 października 2022 r. w sprawie szkolenia obronnego (Dz.U. poz. 2348) dotyczące częstotliwości i formy prowadzania ćwiczeń.

Po zrealizowanych ćwiczeniach, każdorazowo w Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska opracowano sprawozdanie z przeprowadzonego ćwiczenia, w których zawarto wnioski i rekomendacje.

W ocenie Zespołu Kontrolnego proces szkolenia obronnego realizowany przez GDOŚ był i jest na poziomie bardzo dobrym.

10. Planowanie i wykonywanie kontroli realizacji zadań obronnych.

Planowanie i wykonywanie realizacji zadań obronnych w podległych regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska odbywa się zgodnie z zarządzeniem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 24 lutego 2023 r. w sprawie kontroli realizacji zadań obronnych w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska prowadzonych przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. W tym celu w GDOŚ opracowano:

- Roczny plan kontroli realizacji zadań obronnych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na 2025 rok, zatwierdzony 24 października 2024 r.;
- Roczny plan kontroli realizacji zadań obronnych Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na 2024 rok, zatwierdzony 17 listopada 2023 r.;

– Plan kontroli zewnętrznych GDOŚ na 2023 rok. Aktualizacja nr 2, zatwierdzona 18 września 2023 r. Z analizy przedłożonych dokumentów, stwierdzono, że GDOŚ planuje i prowadzi cztery kontrole rocznie w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska.

W ocenie Zespołu Kontrolnego planowanie i wykonywanie kontroli realizacji zadań obronnych w regionalnych dyrekcjach ochrony środowiska realizowane jest na poziomie bardzo dobrym.

III. Wnioski i zalecenia Zespołu Kontrolnego

Wnioski:

1. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie realizuje przygotowania obronne na poziomie bardzo dobrym co zapewnia jej funkcjonowanie w sytuacji wprowadzenia stanu pełnej gotowości obronnej państwa i w czasie wojny.
2. W obszarze tworzenia warunków organizacyjno-prawnych do wykonywania zadań obronnych w GDOŚ wydano akty prawa wewnętrznego oraz regulacje zapewniające bardzo dobrą legitymację prawną, osobom funkcyjnym i pracownikom, do wykonywania zadań obronnych.
3. Zgodnie z zarządzeniem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 28 marca 2025 r. w sprawie opracowania i aktualizacji planów operacyjnych funkcjonowania Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i regionalnych dyrekcji ochrony środowiska oraz finansowania przedsięwzięć związanych z ich przygotowaniem, w GDOŚ trwa proces opracowania nowego planu operacyjnego funkcjonowania, który jest w końcowym etapie realizacji.
4. W obszarze kierowania bezpieczeństwem narodowym Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska utworzył stanowisko kierowania w stałej siedzibie i rezerwowym (zapasowym) miejscu pracy oraz utrzymuje stały dyżur zapewniający przekazywanie decyzji i poleceń uprawnionych organów, uruchamianie zadań operacyjnych oraz alarmowanie i powiadamianie o zagrożeniach bezpieczeństwa powszechnego. Zachowuje gotowość do realizacji zadań związanych z zapewnieniem ciągłości działania urzędu w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz realizację zadań na rzecz Sił Zbrojnych RP.
5. W GDOŚ utworzono strukturę organizacyjną zapewniającą koordynację działań w zakresie HNS.
6. W obszarze szkolenia obronnego przedsięwzięcia realizowane były zgodnie z zaleceniami i wytycznymi Ministra Klimatu i Środowiska do szkolenia obronnego.

Zalecenia:

Utrzymać wysoki poziom przygotowań do wykonywania zadań obronnych w ramach obowiązku obrony.

**Przewodniczący
Zespołu Kontrolnego**

/-/ Waldemar Masztalerz
/zaakceptowano cyfrowo/

/-/ Grzegorz Gocajna
/zaakceptowano cyfrowo/

/-/ Grzegorz Jurek
/zaakceptowano cyfrowo/

Wykonano w 2 egz.

Egz. nr 1 – GDOŚ

Egz. nr 2 – a/a

Wykonał: Waldemar Masztalerz

Na podstawie § 16 ust 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 stycznia 2023 r. w sprawie kontroli realizacji zadań obronnych (Dz. U. poz. 253) - Kierownik podmiotu kontrolowanego może zgłosić przewodniczącemu zespołu prowadzącego kontrolę umotywowane pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w wystąpieniu pokontrolnym, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia.